

Ida-Virumaa õiglase ülemineku
protsessi juhtkomisjoni koosolek

22.03.2023 nr 14-7/2166-1

PROTOKOLL

Koosoleku toimumise koht:
hübriidkoosolek Kohtla-Järvel, TalTech Virumaa kolledžis
ning virtuaalselt (MS Teams)

Koosoleku toimumise kuupäev: 1.03.2023

Algus kell 13:00

Lõpp kell 17:00

Juhatas: Riina Solman
Protokollis: Ivan Sergejev

Võtsid osa (komisjoni liikmed ja asendusliikmed): Andrus Pirso, Anu-Maaja Pallok, Dmitri Dmitrijev, Gerli Aas, Hardi Murula, Kaia Sarnet, Kaupo Sempelson, Mare Roosileht, Margus Ilmjärv, Maris Pedaja, Meelis Eldermann, Pille Sööt, Priidu Ristkok, Renno Veinthal, Ulla Saar, Sander Vaikma, Teet Kuusmik, Tõnis Seesmaa, Vitalii Tribelgorn.

Kutsutud: Andres Kikas, Annika Sepp, Erki Varbola, Jaak Puistama, Kaarel Lehtsalu, Kaire Luht, Krislin Ots, Meelis Kuusk, Rein Vaks, Taavi Kurvits, Tarmo Kivi, Triin Tomingas.

PÄEVAKORD:

1. Tervitussõnad, päevakava tutvustus ja vahepealsete arengute ülevaade (RM);
2. Vaheülevaade ettevõtlusmeetmete rakendamisest (EASi ja KredExi ühendasutus);
3. Vaheülevaade kaugküte meetme seisust (MKM);
4. Vaheülevaade ÕÜF hariduse ja TA meetmete juhtkomisjoni tööst (HTM);
5. Vaheülevaade maakonna arengutest ja tegevustest (IVOL);
6. ÕÜF meetme tutvustus: „Piirkondlike algatuste toetus õiglaseks üleminekuks“ (RM);
7. ÕÜF meetme tutvustus: „Ida-Viru KOV investeringud ülemineku mõjude leevendamiseks“ (RM);
8. ÕÜF meetme tutvustus: „Ettevõtluse mitmekesistamise tugiteenused“ (MKM);
9. ÕÜF meetme tutvustus: „Tööleasumise toetamine ning täiend- ja ümberõppe toetamine“ (SOM);
10. Muud küsimused.

1. Tervitussõnad, päevakava ja vahepealsete arengute ülevaade

Riigihalduse minister Riina Solman avas koosoleku ning tänas juhtkomisjoni liikmeid koostöö eest, juhtides tähelepanu sellele, et koosolek jääb viimaseks käesoleva Riigikogu koosseisu juures. Minister kinnitas, et tähelepanu Ida-Virumaale on kestnud läbi eri koosseisude ka väljaspool õiglase ülemineku protsessi, ning rõhutas, et ÕÜF'ist ja teistest EL ning riigieelarve vahenditest Ida-Virumaale tehtavatel investeeringutel on oluline roll kohalikele kodutunde tagamises ning tulevikus perspektiivi nägemises. Minister kinnitas, et vaatamata suhtelisele vaikusele käib ÕÜ köögipoolel aktiivne töö meetmete ettevalmistamisega ning Eesti on endiselt EL üks eesrindlikumaid riike ÕÜF rakendamise kontekstis.

Rahandusministeeriumi õiglase ülemineku protsessi koordinaator, Ivan Sergejev, andis ülevaate vahepealsetest arengutest. Käsitletud teemad:

- ÕÜF paketti kuuluvate meetmete kooskõlastamisele saatmise, jõustumise ja voorude avanemise eeldatavad tähtajad;
- ÕÜF vahendite rakendamise tempo projektsioon;
- Ülevaade kohtumisest põlevkivi sektori ettevõtjatega ning Euroopa Komisjoni vastused suurettevõtete toetamise kohta ÕÜF vahenditest;
- Ülevaade kohtumisest põlevkivi sektori töötajatega;
- Ülevaade rohepöörde tegevuskavast ja RPJK eksperdirühma soovitud õiglase ülemineku kohta (sh ÕÜ mõiste laiendamine üle Eesti);
- REKKi ajakohastamine protsess ja selles osalemise võimalused.

Juhtkomisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Kommentaari (Dmitri Dmitrijev):* Kui ÕÜ muutub laiemaks kui Ida-Virumaa, siis täiendavatest meetmetest ei tohiks maakond ilma jääda (argumendiga, et ÕÜF juba saadakse).

2. Vaheülevaade ettevõtlusmeetmete rakendamisest (EASi ja KredExi ühendasutus)

EASi ja KredExi ühendasutuse toetuste osakonna konsultant Jaak Puistama tutvustas ÕÜF suurinvesteeringu meetme rakendamise seisu:

- Meede avati taotlemiseks 15. augustil 2022 aastal. EASi poole pöördus eelmise aasta teises pooles hinnanguliselt 150 meetmest huvitatud ettevõtte. Taotluse rahuldamise otsus on vormistatud NPM Silmet OÜ projektile „Magnetitehas Narva“ (toetus 18 750 000 €). Projekti tulemusena luuakse piirkonda 300 töökohta. Taotluse esitamisele eelnevaid projektiplaane on esitanud veel 6 ettevõtet. Projektide abikõlblikud eelarved on vahemikus 5-20 miljonit eurot. Nende projektide raames planeeritakse luua piirkonda täiendavalt 200 töökohta.

Juhtkomisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus:* Mis on mittesobivate projektide peamised kitsaskohad? Kas on alust meetme tingimuste muutmiseks?

Vastus: Kõik huvitatud ei olnud meetmega hästi kursis. Suurettevõtete puhul olnud takistuseks uue üksuse rajamise kohustus. Mõni ettevõtte soovis saada toetust pelgalt olemasolevate toodete tootmisvõimsuse suurendamisele (nt seadmete väljavahetamine, lisaseadmete ostmise jms), aga selline tegevus on praegu ka skoobist väljas.

Kommentaari (T.Kuusmik): Aasta tagasi oli taustateadmine teine – Euroopas polnud sõda, polnud inflatsiooni, ootused olid teised. Praegu on huviliste ring kitsam.

Kommentaar (H.Murula): Kui tegu hea ideega ja aitavad majandust mitmekesistada, siis võiks meedet muuta.

Vastus (A.Kikas): VKEde puhul lihtsam tootmisvõimsuste suurendamist meetmesse sisse viia (selline muudatus tooks kuni 5 projekti juurde), suuretevõtete puhul aga eeldab selline muudatus ÖÜ kava muutmist. MKM hoiab jooksvalt silma peal, vajadusel käib leevenduste ideed kindlasti välja.

2. *Küsimus:* Tööjõu tootlikkuse osas on TAIE's seatud kõrge eesmärk. Olemas on teatud vastuolu töökohtade loomise ja suurema lisandväärtuse sihi vahel. Kas eelis suuremale lisandväärtusele?

Vastus: Lisandväärtus – on üks projektide hindamise parameetritest. Tuleb mõlemat täita – nii lisandväärtust kasvatada, kui töökohti luua.

3. Vaheülevaade kaugküte meetme seisust (MKM)

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi energeetika osakonna juhataja Rein Vaks andis meetme seisu ülevaate:

- Meede oli ÖÜF juhtkomisjonis vaatluse all juunis 2022. a. Pärast seda on olnud tagasilöökk seonduvalt Eesti Energia juhi vahetusega – selle tulemusena vahepeal on olnud keeruline saada tagasisidet AS'ilt Narva Soojusvõrk.
- Kaaluti plaani 'B' – laiendada meede kogu Ida-Virumaale. Sai tehtud eelskriining – põlevkivist väljumise suunal alternatiivprojekte maakonnas ei oleks. Narva olukord nõuab aga endiselt lahendamist – näeme, et elektri hinnad ei jää kõrgeks alatiseks, CO2 hind on hetkel samuti kõrgel – praegune lahendus (elektritootmise jääksoojuse kasutus linna kütmiseks) pikalt elujõuline ei ole. Seega on sekkumine endiselt põhjendatud.
- Meetmes on 20 mln. Meetme peamine suund – baaskoormuse soojusenergia tootmise allika väljavahetamine – võimsus suurusjärgus 60-80 MW.
- Meetme eelnõu KIK'il lõpusirgel, märtsi 1. pooles esimesele mitteametlikule ringile, siis koos uue Eesti Energia juhatusega vaja edasi tegeleda. Suvel tahaks hanke välja kuulutada, et leida baaskoormuse hoidja Narvas. Hiljemalt 2026. a ikka plaanis valmis olla.

Juhtkomisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus:* Mis on planeeritava hanke sisu?

Vastus: Korraldatakse konkurss soojatootja leidmiseks võrguettevõtja poolt. Toetuse saab pakkuja, kes valmis pakkuma kõige odavamalt soojahinda.

2. *Küsimus:* Mis oleks soojusallikas?

Vastus: Võimalusteks biomassil koostootmine, soojuspumbad, geotermaalenergia. Tehnoloogiliselt ka hakkepuidul katlamaja võimalik, aga see on pigem viimane võimalus. Võimalik ka erinevate tehnoloogiate kombinatsioon.

Kommentaar: Hakkepuu on EK vaates taunitud.

Vastus: Selle kohta on MKM'is olnud pikk arutelu – teatud risk on, on kindlad kriteeriumid, mis vaja täita biomassi kasutamise puhul. Biomass tervikuna välja minna ei tohiks. Samas tõesti mõistlik sellele tehnoloogiale vähem panustada.

3. *Küsimus:* Koostootmine. Kui palju edaspidi kasutatakse Balti EJ jääksoojust, mis sellega saab?

Vastus: Kuni BEJ 11. blokk töötab, saab sealt soojust võtta, samas jaama tehnoloogiline lahendus on selline, et kui soojust ei võeta, toodetakse selle arvelt lihtsalt elektrit rohkem.

4. Vaheülevaade ÖÜF hariduse- ning teadusmahukuse kasvatamise meetmete juhtkomisjoni tööst (HTM)

Haridus- ja teadusministeeriumi teaduse, arenduse, kõrg- ja kutsehariduspoliitika asekancler Renno Veinthal andis ülevaate HTM poolt moodustatud ÕÜF haridus- ja teadusmeetmete ühendatud juhtkomisjoni tööst.

Teadusmahukuse kasvatamise meede:

- Juhtkomisjonis on sihtrühma koosseis päris lai, seni on toimunud 5 kohtumist;
- Teadusarenduse (TA) tegevused peavad lähtuma ettevõtjate vajadusest, looma vundamendi tasemeõppele. Ei toetata puhtalt teadusliku uudishimu rahuldamist;
- Meede põhineb Tartu Ülikooli ja TalTech kolledžite ühisele tegevuskavale. Selle koostamine pooleli – tööjaotuse kokkulepped tegemisel, mõnes lõigus on koolidel keeruline leida üksmeelt. Loodame homsel juhtrühma koosolekul kolledžite tegevuskava kinnitada;
- Teadusvõimekus asub suures osas täna peamajades, seda on mõistlik ka rakendada, aga investeeringud tehakse meetme raames ainult kolledžitesse, ehk Ida-Virumaal; inimesi sunnismaiseks teha ei saa;
- Toetuse andmise tingimuste (TAT) kinnitamine on plaanis aprillis. Elluviija HARNØ (et oleks haridusmeetmega koos, muidu võiks ka ETAG teha).

Haridusmeede:

- Elluviijaks on HARNØ;
- Meede koosneb kolmest suuremast plokist: 1) tasemeõpe TAIE valdkondades, 2) täiendõpe arengut toetavates suundades (avalik sektor, ettevõtlus, jms) ja mikrokraadid ning 3) avatud voorud koolitusvõimaluste pakkumiseks;
- Kõigepealt on vaja leppida kokku tasemeõppe sisu, hiljem täiendõppe jms täpsustamine. Tasemeõpe on seostatud TA fookustega ja toimub seadusest tulenevalt eesti keeles, samas ei tähenda see, et kogu õpe viiakse eesti keeles läbi, võib ka näiteks inglisekeelseid aineid sees olla;
- Formaalsed otsused tulevad etapiviisiliselt – õppekavade osas, kus üksmeel juhtrühmas olemas, seal juba töö käib – praeguseks on juhtkomisjoni heakskiidu saanud 7 tasemeõppe programmi;
- Plaanis on toetada mitut tüüpi õppekavasid: mõned täiesti uued, mõnedes on ette nähtud lisavastuvõtt Ida-Virumaal juba olemasolevale õppekavale või õppekavale, mis on olemas peamajas, kuid millel ei saanud varem Ida-Virumaal õppida;
- Täiendõpe ja mikrokraadid moodustavad meetme teise olulise suuna;
- Avatud voorud plaanis võtmepädevuste arendamiseks (arvuti, keeleoskus, õpioskused jms). Meetme selle osa ettevalmistamist ei ole veel alustatud.

Juhtkomisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus:* Mis on täpsem eelarve jaotus? Kas on võimalik / kaalumisel ka filmivaldkonna spetsiifiline õppeprogramm?

Vastus: Tasemeõpe fookusvaldkondades on ligikaudu pool meetme eelarvest; veel ei ole paigas täiendõppe ja avatud voorude maht, juhtkomisjoni seisukoht on kujundamata. Kui on vajadus mõne programmi järele, praegu ongi hea hetk huvi ülesse näidata.

2. *Küsimus:* Kui paindlikult on võimalik reageerida ettevõtjate vajadustele?

Vastus: Paindlikkus jääb teataval tasemel. NEO on hea näide – nad on oma huvi juba varem väljendanud, olemas info nende vajalike profiilide kohta. HTM on ka IVKHK ja ettevõtja vahel kontakti loonud. Üldiselt, iga arendatava õppesuuna taga peaks olema 3-4 ettevõtja huvi. Samas, oluline on olemasolevaid kompetentse tugevdada, mitte vaid uusi asju välja mõelda.

Täiendus (M.Roosileht): Silmet saatis TalTech Virumaa kolledžile just info 2025–2030 tööjõuvajaduse kohta. Samas, ettevõtjatel oleks vaja harjuda rohkem ette mõtlema. Tasemeõppe ettevalmistus võtab aega, täiendõppe saab korraldada kiiremini.

Täiendus (G.Aas): Töötukassal on olemas tööandja koolitustoetus – võimalik juba praegu kasutada kuni aastaseid täiendõppe kavasid. Töötajale on kättesaadav ka tasemeõppe toetus – BA ja kutsehariduse taseme õpet saab sealt toetada, MA omas osalemist mitte. Ootame HTM meedet, et oma asjadega edasi minna.

Vastus: Haridusmeetme TATid juuniks valmis.

3. *Kommentaari:* Piirkonnas on olemas nõudlus ja potentsiaal teatud spetsiifiliste pädevuste järele just filmitööstuse valdkonnas. Seega, on hea, et meetmes on ette nähtud võimalus ka eraettevõtetele osaleda täiendushariduse pakkumises.
4. *Küsimus:* Kas riigikeele õpe on haridusmeetme raames toetatav?
Vastus: Otseselt ei ole.
5. *Kommentaari (H.Murula):* Sellele meetmele on maakonnas suured lootused.

5. Vaheülevaade maakonna arengutest ja tegevustest (IVOL)

Ida-Virumaa Omavalitsuste Liidu õiglase ülemineku ja rahvusvahelise koostöö koordinaator Hardi Murula andis ülevaate arengutest ja tegevustest maakonna tasemel:

- Käsil on maakonna arendusstrateegia (MKAS) uuendamine ja erinevate alaplaanide tegemine. MKAS eelnõu avalikustamine oli septembris 2021, kuid seoses sõjaga Ukrainas avati MKAS uuesti. IVOL üldkogus kinnitati MKAS 16.12.2022 ära, aga volikogudes võeti hetkel seoses valimistega aega maha. Plaanis on koos tegevuskavaga ja strateegiaga ära kinnitada ka linnapiirkondade strateegia ning kliimakava – volikogudes toimuks kogu paketi heakskiitmine ilmselt 2023 mais;
- Ida-Viru teadusnõukoja ja platvormi kohtumisi 2022 ei toimunud – mõttekoht, kuidas nii laias ringis tööd üles ehitada (50+ organisatsiooni);
- 2022. a detsembris toimus Tallinnas IVIA üritus, kus tutvustati ÖÜF ettevõtlusele suunatud meetmeid, kohal oli 100+ osalejat;
- Rahvusvaheline koostöö. Osaletakse ExchangeEU programmis koos teiste ÖÜ piirkondadega (Saksamaa, Horvaatia, Kreeka). IVOL sai kutse ka järgmisel EU-ülel ÖÜ platvormi konverentsil paneelis osalemiseks;
- Töös on 3 rahvusvahelist projekti. ELENA taotlus esitatud, teemaks on hoonete energiatõhusus (20 maja ettevalmistustööd investeeringuks). Lisaks osaletakse TARGET programmis ja Horisondi CINTRAN projektis (milles hakkavad ka väljundid tekkima);
- Ida-Viru programmi toetusega tehtavad tegevused – märtsis valmis sihtkoha turunduse strateegia; samuti on panustatud ÖÜF mitmekesistamise meetme kontseptsiooni loomisesse.

Juhtkomisjoni liikmete poolt küsimusi tõstatatud ei olnud.

6. ÖÜF meetme tutvustus: „Piirkondlike algatuste toetus õiglaseks üleminekuks“ (RM)

Rahandusministeeriumi õiglase ülemineku protsessi koordinaator, Ivan Sergejev, tutvustas meedet:

- Meetme eesmärk on suurendada piirkonna säilienõtkust, andes inimliku mõõtme ja konstruktiivse emotsionaalse tausta üleminekuprotsessile. Meetme fookus on kohalikke rohujuuretasandi algatuste toetamisel, mis aitavad kaasa ÖÜFi üldmissioonile;
- Toetatavad tegevused: kogukonnapõhised haridus- ja sotsiaalse kaasatuse algatused, noortele suunatud ja noorte algatatud tegevused, keskkonnateadlikkuse ja ringmajandustavade edendamine, sotsiaalne innovatsioon ja ettevõtlus, kohaliku tööstusparandi ja identiteedi säilitamine, arendamine ja tõlgendamine jms;

- Toetust saab taotleda nii investeringuteks (toetusmäär eeldatavalt 75%), kui pehmeteks tegevusteks (toetusmäär 90%) kolmes kategoorias: väikeprojekt (toetussummad 3-10 tuhat eurot), keskmise suurusega (10-200 tuhat) ning suurprojekt (200 tuhat – 1,5 mln). Meetme kogueelarve: 16,7 mln eurot;
- Toetust saavad taotleda SAD, MTÜd, KÜd, AÜd, GÜd. Ettevõtjad, KOV ja riigi asutused võivad samuti toetust taotleda, kuid ainult pehmeteks tegevusteks;
- Huvi meetme vastu on suur, kuid projektiideede seos ÕÜF'i eesmärkidega lonkab;
- Meetme TAT on hetkel esmasel läbivaatamisel RTKs ja RMs; märtsis – mitteametlik konsultatsioon.

Juhtkomisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus:* Kas on ette nähtud eraldi ümbrik väikeprojektidele? Kuidas toimub projektivalik?
Vastus: Mingi jaotus peab tekkima, kas või sisemine, endale juhtimistöriistaks. RTK korraldab projektivaliku, komisjoni koosseis lahtine, teoorias võib ka ainult kohalikest koosneda. Küsimus, kes võiks nõustada ja hinnata piirkonnast, kes ise ei ole taotleja; nt IVEK ise tahaks taotleda, aga kuidas siis teisi nõustab samal ajal?
2. *Küsimus:* Kas eelarve ei ole liiga suur? VKEde toetusmeetme kogumaht on 15 mln, siin – 16,7 mln. Ei ole loogiline.
Vastus: Jaotus pole kivisse rajatud, vajadusel korrigeerime. Meetmete nõudlus selgub pärast voorude avamist.
Täiendav vastus (K.Lehtsalu): VKE meetme tingimustega võimalik ka suunata raha kasutamise tempot.
3. *Küsimus:* Kas ei võiks kõigepealt piirata taotlemist kohalikele, mitte üle Eesti lubada kohe taotlema?
Vastus: Pigem ei. Tegevuste elluviimise asukoht on igal juhul Ida-Virumaal. Väljastpoolt tulijad toovad värsket mõtlemist ka piirkonda.
4. *Küsimus:* Mis näitajaid kasutatakse?
Vastus: Osalevate organisatsioonide arv ja kaasatud omafinantseering; kaasatud inimeste arv on kasutatud kui meetmepõhine projektide ulatuslikkuse näitaja.
Täiendav küsimus: Kas MTÜd, SAD, KOVid jt on kõik toetuskõlblikud taotlejad.
Vastus: Jah, aga erinevate taotleja vahel on varieeritud toetatavad tegevused ja toetusmäärad. Nt, KOVid ei saa taotleda rahastust suurteks investeringuteks, ning nende toetusmäär on läbivalt kõrgem.

7. ÕÜF meetme tutvustus: „Ida-Viru KOV investeringud ülemineku mõjude leevendamiseks“ (RM)

Rahandusministeeriumi õiglase ülemineku protsessi koordinaator, Ivan Sergejev, tutvustas meedet:

- Meetme eesmärk on toetada Ida-Viru KOVe Eesti kliimaeesmärkide saavutamisest tingitud mõjudega kohanemisel, sh tulubaasi vähenemisega ning avalike teenuste ajakohastamise vajaduse rahuldamisega;
- Toetakse vaid selliseid projekte, mis on kooskõlas ÕÜF nõuetega ega ole toetatavad teistest ELi ja riiklikest vahenditest (nt ERF või ESF+). Meetme raames fookuseeritakse eelkõige KOV hoonete energiatõhususe parendamisele ja sotsiaalse infrastruktuuri ajakohastamisele – valdkonnad tulenevad ÕÜF määrusest;
- Toetuse suurus 1-5 mln eurot, et mitte dubleerida teisi olemasolevaid meetmeid;

- Sekkumise tegevusi rahastatakse investeringute kava alusel; võimalike projektiideede loetelu on hetkel koostamisel koostöös IVOLiga.

Juhtkomisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus:* Kas iga KOV saab ühe taotluse esitada?
Seisukoht (H.Murula): Pigem jah.
2. *Küsimus:* Kui pika aja peale peab olema nende projektide tegevuskulude kate, kas küsitakse?
Vastus: Küsitakse ettepaneku faasis, vähemalt 10 a.
3. *Küsimus:* Laiem väljakutse on avaliku sektori innovatsioon. Kas fondi meetmete seas avaliku sektori innovatsiooni soodustamine on teemaks, kas kuskile oleks võimalik sisse tuua?
Vastus: On teemaks, aga pigem teistes meetmetes. Näiteks samuti SF vahenditest viiakse ellu eraldi meedet teenuste arendamise ja uuendamiseks (PO5); linnapiirkondade meetmes on ka võimalik innovatsiooni toetada. Piirkondlike algatuste toetusmeetme raames on võimalik lisaks mõjude leevendamisele innovaatilisi lahendusi otsida. Olemas on ka Riigikantselei avaliku sektori innovatsioonitoetus, Sotsiaalministeeriumi ÕÜF tervise- ja sotsiaalteenuste meede.
Täiendav vastus (H.Murula): Selles meetmes ei ole innovatsioon fookuses, kuna meetme tekkelugu on teine – eesmärgiks on aidata KOV’e kulude ja tulude muutusega toime tulla.
4. *Küsimus:* EK jaoks on suured hooldekodud punane rätik – pigem toetavad pikemat kodus elamist, muudest fondidest oli see teema nende nõudmisel välja võetud.
Vastus: ÕÜ määruses ja kinnitatud ÕÜ kavas on investeringud eakate hoolekandeesutuste taristusse lubatud. Iga projekti puhul on vajalik demonstreerida seost ÕÜ väljakutsetega.
Kommentaar (G.Aas): Tööturg võidab sellest kindlasti, kui hoolduskoormusega inimesed saavad tööle minna.
5. *Kommentaar:* ÕÜF vahenditest on kõige olulisem uute töökohtade loomine; fondi vahenditest hooldekodusid rajama ei peaks.
Vastus: Mõtestame meetme seosed fondi põhieesmärkidega uuesti läbi, paneme täpsemalt kirja.

8. ÕÜF meetme tutvustus: „Ettevõtluse mitmekesistamise tugiteenused“ (MKM)

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi majandusarengu osakonna ekspert Kaarel Lehtsalu tutvustas meedet:

- Meetme raames on plaanis rajada kaks inkubaatorit: tööstusinkubaator Narvas ning ettevõtluse ja loomemajanduse inkubaator Jõhvis. Lisaks finantseeritakse täiendava inkubatsiooniteenuse pakkumist. Inkubaatorid valmis 2026. a ja maksavad kokku 20 mln eurot (kohaliku taristu riigiabi art 56), ülejäänud 5 mln - inkubatsiooniteenused. Sihtmärk: 40 inkubeeritavat ettevõtet aastas (2029. a);
- Meetme avamine on plaanitud 2023. a märtsis–aprillis;
- Käskkirja põhine lähenemine;
- Rollid: IVIA – inkubaatorite rajamine, IVEK – inkubatsiooniprogrammide loomine mõlemale inkubaatorile, partneriks on Tehnopol ja nende Startup Inkubaator;
- Ettevalmistused on kestnud 2 aastat, elluvijate valik tehti Ida-Viru tegijate ringist. IVIAI on pikaajaline investeringute kogemus, IVEKil selge teadmine kohalike ettevõtete vajadustest. Partneriks on valitud Tehnopol – uuritud alternatiive piirkonnast ja mujalt Eestist, tutvutud Põhjamaade inkubatsioonikeskuste kogemusega; Tehnopoly Startup Inkubaatoril on väga hea alustavate ettevõtete inkubatsiooniprogramm, saavutatud on süsteemselt tulemusi iga-

aastaselt, olemas on esindus Ida-Virumaal, võimekus kakskeelset inkubatsiooni programmi pakkuda.

Juhtkomisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus:* Kas on tingimata vaja uusi hooneid?

Vastus: On, jah. Jõhvi inkubaatori keskmes on filmitööstus tänu pikale filmifondi välisproduktsoonide toomise kogemusele; võimalik on koostöö Kood/Jõhvi kooliga. Rajatakse filmistuudio võimekus, mille praegu ei ole, lisaks inkubaatoris on esindatud valgustus, puit, kostüümid, heli jms valdkonnad.

Täiendav vastus (I.Sergejev): Sellist tüüpi hooneid praegu piirkonnas olemas ei ole – ei filmidele ega tööstusele. Plaanis on meetme vahenditest teha korda co-working hub'iks ka Jõhvi raudteejaama hoone.

2. *Küsimus:* Ilmselt on plaanis inkubaatori ja stuudiote hübriidi loomine. Kes on olnud filmivaldkonnast partnerid idee arendamisel? Ülalpidamiskulude katmine – kas filmitööstus aitab? Sellise inkubatsiooniprogrammi ülalpidamine ei ole kindlasti isetasuv. Kas inkubatsiooniteenused on inkubantidele tasuta?

Vastus: Uuritud on stuudioid väljastpoolt Eestit; koostööd tehakse peaaegu kõigi Eesti produtsentidega, Eesti Filmifondiga, Tallinna filmilinnaku inimestega, BFM'iga, rahvusvaheliste produktioonifirmadega – seda nii hoone ruumiprogrammi kui koostööformaadi osas.

Täiendav vastus (T.Kuusmik): Kinnisvarainvesteering peab olema isetasuv – ruumide üür katab ära hoone kulud. Esmane TTA tehtud, praegu viimistluses. Kultuuriministeerium finantseerima hakkama ei pea.

Täiendav vastus (P.Sööt): Inkubandid maksavad sümboolset tasu osalemise eest.

3. *Küsimus:* Mis saab inkubatsiooniprogrammist pärast programmi lõppu? Hoonet saab pindade välja rentimisega ülal pidada, aga inkubatsiooniprogramm?

Vastus: Kui inkubatsioonist kasvab välja piisavalt maksevõimelisi ettevõtteid, kes hakkavad üüri maksma, on võimalik, et kinnisvara omanik saab ka startup programmi hakata edaspidi toetama, et omale üürnike kasvatada. Projekt on planeeritud selliselt, et ta oleks 5 aasta pärast isetasuv.

4. *Küsimus:* Mis on rahvusvahelise ambitsiooni tase, kas 5-10 filmiprojekti aastas? Tehnopoly plaanid on ka varem olnud optimistlikumad kui reaalsus. Olge konservatiivsemad! Reaalsuses inkubante valida ei õnnestu, neid pole nii palju. Kas maakonnas on filmimeeskondadele piisavalt atraktiivseid majutusvõimalusi?

Vastus: Kõigepealt on vaja ajada ökosüsteemi südamik paika. Tehnopolilt saame ainult startup metoodikat ja teenust.

Täiendav vastus (T.Kuusmik): Narvas pole rendipindu tööstusettevõtetele pakkuda täna ja selle pärast ei tulda ka. Filmi valdkonnas – Tenet on huvi kasvatanud kõvasti. Stuudioid täna turul Eestis ei ole, 70-80% täituvus oleks paari stuudio olemasolu korral võimalik. Realiseerumiseks peaks cashback süsteem kasvama 20 mln euroni (praegu 2-5,4 mln aastas). Seriaalid – paar kuud kohapeal; filmid – enamik tootmist stuudios.

Kommentaar (A-M.Pallok): Võin kinnitada, et huvi on. 2020-21. aa tõi Eesti Filmifond 5 projekti aastas. 2022. a – 11 filmiprojekti (5,4 mln EFF raha). KuM duubeldas ka EFF mahtu. Nõudlus suurem kui tagasimaksefondi maht, kitsaskoht on stuudiote ja vajalike spetsialistide nappus rahvusvaheliste produktsoonide tarbeks.

5. *Kommentaari:* Kinnisvara projekt peab olema algusest saadik isetasuv, mitte 5 a pärast.

Vastus (T.Kuusmik): 5a tasuvus oli seotud teenuse käivitamisega, kinnisvara ise peabki olema kohe isetasuv.

6. *Küsimus:* Mis on nt OBJEKTi, Startup Estonia ja teiste tegijate roll?

Vastus: Inkubatsiooniprogrammile tuleb iga-aastane tegevuskava ja eelarve. Mida ise ei suudeta IVEKi ja Tehnopoly poolt pakkuda, ostetakse teenusena sisse hangetega teistelt. Ehk ka Startup Estonia, näiteks, peab hinnapakumise tegema, kui soovib osaleda

programmis.

9. ÕÜF meetme tutvustus: „Tööleasumise toetamine ning täiend- ja ümberõppe toetamine“ (SOM)

Sotsiaalministeeriumi tööhõive osakonna nõunik Annika Sepp tutvustas meedet:

- TAT on valmis ja peagi mitteametlikul kooskõlastusel. Meedet rakendatakse ajavahemikus 2024-2027. a;
- Meede koosneb kahest osast: tööle asumise toetus 5 mln eurot, ja oskuste arendamine (tasemeõppe ja mikro kvalifikatsiooni omandamise toetamine) – 2,1 mln eurot;
- Tööle asumise toetus on kättesaadav koondatud põlevkivisektori töötajatele. Toetus kujutab endast igakuist lisatoetust töötasule palgavahe katmiseks ning selle mõte on vähendada töötuse kestust ja vältida pikaajalist töötust. Toetuse kestvus sõltub staažist, maht – 30% varasemast sissetulekust, kuni 1000 eurot kuus. Et toetust saada, on töötajal 2 kuud aega Töötukassas arvelevõtuks ning 3 kuud uuesti tööleminekuks. Uue töökohta asukoht võib olla üle Eesti, aga eeldus on, et enamik eelistab jääda oma maakonda;
- Tasemeõppe toetus kehtib pk-sektori tänastele töötajatele ja sealt lahkunutele. Toetus annab võrreldes üle-eestilise tasemeõppe toetusega soodustuse – ei vaadata haridustaset ja kvalifikatsiooni aegumist. Toetatav on õpe ainult tööjõuvajadusega seotud õppekavadel (OSKA) + HTM poolt ÕÜF raames arendatavatel õppekavadel. Toetuse suurus on 327 eurot kuus (2023. a hinnad).
- Mikro kvalifikatsiooni omandamise toetus – 1000 eurot motivatsioonitasu programmi läbimise järgselt. Ka seos HTM meetmega.

Juhtkomisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Küsimus:* Kas meede laieneb kõigile põlevkivisektori töötajatele sõltumata profiilisterialast, nt IT, juhid jt?
Vastus: Praegu piiranguid ei ole. Kaalusime erisuste sisse toomist, kuid meede läheks liiga keeruliseks. Põlevkivisektori all mõistetakse põlevkivi kaevandusloaga 3 ettevõtet ja nende kontserni kuuluvaid ettevõtteid.
2. *Küsimus:* Tippjuhte ei peaks toetama, et nad saaks Tallinna tööle minna. Vähemalt Harju võiks välja jätta. Kas rahvusvaheline kogemus näitab, et selliste meetme puhul jäädakse samasse piirkonda?
Vastus: Tallinna kontorist koondatud ei saaks toetust niikuinii. Ebamõistlikud saavad olema ilmselt üksikjuhtumid. Tippjuht ei pruugi sobida kõigi piirangutega, ei ole valmis kõiki nõudeid täitma – enda arvele võtmine, kiirelt uuele tööle liikumine jne. Näiteks Eesti Energia oma juhte plaanib vajadusel ise ümber koolitada ja neid oma ettevõttes edaspidi rakendada. Rahvusvahelisi näiteid sarnase toetuse kasutamisest on, kuid need ei ole olnud piirkondlikud.
Täiendav vastus (G.Aas): Tippjuhid pendeldavad juba täna.
Täiendav vastus (R.Veinthal): Kõrgepalgaliste tippjuhtide jaoks ei ole see lisaraha ilmselt kaalukeeleks uue töökohta valikul.
3. *Küsimus:* Kas kaduv töökoht peab asuma ikka Ida-Virumaal?
Vastus: Jah.
4. *Küsimus:* Kas uuele palgale kehtib ka mingi piirang? Sama palgaga töökohta oma maakonnast ei leiaks.
Vastus: Sellist piirangut hetkel ei ole. Pigem on need üksikjuhtumid, kui minnakse kõrgemale palgale. Ka sama palgataseme puhul on inimesel kalduvus jääda pikemalt koju kui võtta kiirelt vastu sama palgatasemega uus töö – ei mõelda pika kodusoleku negatiivsele mõjule. Siinkohal on meil lootus ka teiste ÕÜF meetmete koosmõjule – et

parema palgaga töökohti, kuhu minna, tekib siin samas maakonnas.

Täiendav vastus (G.Aas): Põlevkivisektori inimestel on teistest pikem töölemineku aeg, samas nende kasuks töötab see, et neid inimesi tööturul oodatakse.

5. *Ettepanek:* Võiks olla valmisolek pärast algset rakendamist meetet suunata ja kitsendada – nt juhtidele uue töö asukohapiirang, Ida-Virus ettevõtlusega alustamise soodustamine vms.

Vastus: Nõus, sama mõte on olnud ka SOMis, et peab olema valmis kiirelt reageerima.

6. *Kommentaar:* Meetme rakendamine võtab tõenäoliselt paar aastat aega; täna tendents on pigem vastupidine – et põlevkivisektoris töötajaid puudu.

10. Muud küsimused

Muud juhtkomisjoni liikmete poolt tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

1. *Kommentaar (M.Eldermann):* Puudu on mõõdikud, mille järgi hinnata ÖÜ protsessi edenemist – nt elanike arv maakonnas, sisse- ja väljaränne, töökohad põlevkivisektoris, toetusega loodud töökohad, töötute arv / töötuse määr, jne. Selline jooksev baasinfo peaks meil juhtkomisjonis olema olema otsuste tegemise aluseks.

Täiendav kommentaar: Midagi sarnast juhtimislauaga.

Vastus (I.Sergejev): Jah, nõus. On mõõdikud, mida seirame rakenduskava ja ÖÜ kava tasandil, aga nad ei ole piisavalt agiilsed. ÖÜ protsessi sotsiaalmajanduslike aspektide seiramist on plaanis teha ka HTM TA meetme siseselt, seirekeskuse loomise kaudu. Pakume mõned variandid välja ja jagame juhtkomisjoniga.

2. *Kommentaar (T.Seesmaa):* Piirkonnas ei ole elamuehitust ega üürimaju – see on oluline küsimus, mis on vaja ka lahendada. Arendajatel projekte on – näiteks Tuulberg on valmis oma raha mängu panema, kui oleks kindel, et korterid läheks kasutusse. Sillamäel üks projekt seisab, sest linn ei julge garantiid anda, ettevõtete antud garantii katab arendaja jaoks liiga väikese osa korteritest.

Vastus: Ülikoolid on signaliseerinud sama – ei ole kuhugi majutada uusi õppejõude. Mõned meetmed on töös. Nt linnapiirkondade meetmest on võimalik üürimaju arendada ning nt Narva seda plaanibki teha.

Kommentaar: Narva plaanid on suunatud pigem avalikule sektorile; vaja on aga majutust ka spetsialistidele väljaspool avalikku sektorit.

Täiendav vastus: Mitu asja on töös. Ministeeriumite vahel on käivitatud tööühm, mis peab leidma lahenduse riigiteenistujate majutusvajadustele. Käivitatud on MKM'i üürielanike meede, kuid see on üle-eestiline ning eelarve on väike. Linnapiirkondade meede on ka olemas. Mõlemad on KOVile suunatud meetmed. Puudu on Rapla-laadne instrument eraarendajate motiveerimiseks.

Täiendav kommentaar: Hea, et elamumajanduse teema tekkis järjekordselt päevakorda. Hoiame seda radaril ka edaspidi. Kui kellelgi on huvi rohkem teada saada eelmainitud lahendustest, andke palun teada.

3. *Kommentaar (I.Sergejev):* Nagu oli varem kokku lepitud, meetmete EISi ametlikule kooskõlastusele jõudmisel edastatakse neid ka ÖÜ juhtkomisjonile. Meetmed hakkavad lähikuudel järjest rakenduma, nii et jälgige palun postkasti.

Koosoleku lõpp.

(allkirjastatud digitaalselt)

Riina Solman

Koosoleku juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Ivan Sergejev

Protokollija